

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാഭേശികായ നമഃ

വിൽപൂർ നഡാദൂർ ശ്രീ ശ്രീനിധഃ

॥ മഞ്ജുരാമായണം ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാഭേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

|| മഞ്ജുരാമായണം ||

കവിതാജിതകൽപോലികന്യകാകാന്തവക്ഷസേ |
കരുണാദിഗുണാഢ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ||

|| സീതാവിവാഹഃ പ്രഥമഃ സർഗഃ ||

വന്ദേ വേങ്കടശേഷദേശികമണിം
വാത്സൽയവാരാനിധിം
വംശേ വത്സഗുരോഃ കൃതാവതരണം
വന്ദ്യം വിപശ്ചിത്തമൈഃ |
സാകേതം സഹസാ വിഹായ ഭഗവാൻ
സ്ഥാനം രഘുണാമിതി
പ്രാപ്തോ യസ്യ ഹൃദംബുജം വിജയതേ
സ്ഥാനം ഗുരുണാമിതി || 1.1 ||

വന്ദേ വാഗധിദേവതാം ഭഗവതീം
വൽമീകജൻമാനനം
സിഞ്ചന്തിമമൃതേന രാമചരിതാ -
ഭിഖ്യേന സുഖ്യാതിനാ |
യാമന്തർഹൃദയം ക്ഷണം കലയതാം
സർവത്ര ഭാതി ക്ഷണം
യാ കാഽപി ക്ഷണദാ മൃദാ വിലസതി
ജ്യോത്സ്നാമയീ സർവദാ || 1.2 ||

“മാതർഭാരതി !” “കിം കവേ ?” “കവയിതും

ശ്ലോകാൻ പ്രവൃത്തോസ്സൃഹം

കിം പാപായ ? കിമന്ധസേ ? കിമപരം

കാചായ നീചായ വാ ?” |

“മാ മാതർവിഷയോധുനാ ഹി ഭഗവാൻ

ശ്രീജാനകീനായകഃ”

“ശ്ലോഘ്യാ നാമ മതിസ്സുവാപി തദഹം

തുഷ്ടാസ്മി കാമം ലിഖേഃ” || 1.3 ||

ജാതാ യദ്രജസാ ദൃഷ്ട് കില പുരാ ഹൃദ്യാ മൂനേർഭാമിനീ

യത്സംഗേന പദാവനീ ച സമയേ പൂർണാവനീപാലിനീ |

യത്സഞ്ചാരപവിത്രീതോ വിതനുതേ സേതുർജഗൻമംഗലം

സാ സീതാപതിപാദപദ്മയുഗലീ ഭൂയാൻമമ ശ്രേയസേ || 1.4 ||

മഹീധരമഹീരുഹപ്രഭൃതിവർണനൈരകിതാ

മമാദ്യ കവിതാ മൂഹൂർമൃഗയതേതരാം നിഷ്ക്യതിം |

അഥോ വിധിവിപാകതോ നിജമനോരഥം ലംഭിതാ

ഗൃണാതി കരുണാനിധേഃ രഘുപതേശ്ചരിത്രാമൃതം || 1.5 ||

കൃതിർനവീന്ദ്രാപി മമാതിലഘ്വീ

കൃതീശ്വരാണാം നിയതം മൂദേ സ്യാത് |

ലിഖന്തി ബാലാഃ കുടിലാം ഹി രേഖാം

തഥ്വീപി മോദായ പിതൂർഭവന്തി || 1.6 ||

ആസീദശേഷാവനിപാലമൗലി -

മാലാപരിഷ്കാരകപാദപദ്മഃ |

ആനന്ദിതാവണ്ഡലചിത്തവൃത്തിഃ

രാജാ പുരാ പക്തിരമാഭിധാനഃ || 1.7 ||

ന രൂപമാത്രേണ സ മൻമമോദ്ഭൂത്
തദീയകാർയേണ ച താദൃശോദ്ഭൂത് |
ജിഗായ യശ്ശംബരമാത്തധൻവാ
സ്ത്രീയഃ പുനസ്സദ്രതയസ്സു തിസ്രഃ || 1.8 ||

അതസ്സ്യയം മൻമമതാതപാദഃ
തമാവിധം മൻമമമൻമമത്വം |
അവാപ്സുകാമഃ പിത്യതാമമുഷ്മിൻ
അരോചയദ്യോ മനസാ വിചാർയ || 1.9 ||

യ യജ്ഞഭുക് യജ്ഞകൃത്യോസ്യ രാജ്ഞഃ
ശ്രീരാമസംജ്ഞാമഹിത്യോഥ ജ്ജ്ഞേ |
തമൻവജായന്ത തതസ്ത്രയസ്സേ
ത്രിലോകസന്താപനിവാരണായ || 1.10 ||

അങ്കാദമാങ്കം കില ലാലിതാസ്സേ
രാജ്ഞശ്ച രാജ്ഞോ മഹിഷീജനസ്യ |
പ്രാപൂർയമാ തദ്യതമുൻ ക്രമേണ
വിദ്യാശ്ച സർവാസ്സുഭഗാ അവാപുഃ || 1.11 ||

അഥോ കദാചിത് കുശികാത്മജൻമാ
മുനിർനയജ്ഞോപി സ യജ്ഞരക്ഷാം |
വിധാതുമിച്ഛൻ രഘുവംശരത്നം
യയാച തം കോസലദേശനാഥം || 1.12 ||

വസിഷ്ഠവാചാഥ വിനഷ്ടശോകഃ
സമർപയാമാസ സുതം സ തസ്മൈ |
ജഗാമ കസ്യാദനു ലക്ഷ്മണസ്തം
രാമസ്യ ബാഹുഃ കില ദക്ഷിണസ്തഃ || 1.13 ||

തൗ കൗശികോദീരിതസത്കമാദിഃ
അംബാദിരാത്മീയഗൃഹേ യഥാ വാ |
സംലാലിതൗ നാമ തമൈവ മാർഗേ
ശ്രമം ച മോഹം ച ന ജഥതുസ്തത് || 1.14 ||

നോ കൗശികം കേവലമേനമേവ
വ്യാല്ലി സ്ഥിതം കഞ്ചന കൗശികഞ്ച |
ആനന്ദയാമാസ സ സുന്ദരാംഗം
സുന്ദസ്ത്രീയം താം തരസാ നിഹത്യ || 1.15 ||

സിദ്ധാശ്രമം പ്രാപ്യ കൃതാതിമേയഃ
സൗമിത്രിയുക്തഃ സ ഹി താടകാരിഃ |
സുബാഹുമാരീചബലപ്രമാമീ
ത്രിവിക്രമത്വം പ്രഥയാംബഭൂവ || 1.16 ||

കഥാം നിജാം കൽപലതാം ജനാനാം
വിസ്താരയന്നേഷ രഘുപ്രവീരഃ |
മാരീചമേനം കില ബീജമന്യാഃ
സംവാപയാമാസ സമുദ്രമധ്യേ || 1.17 ||

അഥോ മുനീനാം മുദമാവഹൻ സഃ
മനോരഥേ ഗാധിസുതസ്യ ഗച്ഛൻ |
അൽപൈരഹോദീർജനകസ്യ രാജ്ഞഃ
പുരോപകംഠാശ്രമമാസസാദ || 1.18 ||

മുനൗ മുദാ പശ്യതി തത്ര ചിത്രം
ശിലാ ബഭൗ കാചന സുന്ദരാംഗീ |
ജഗ്രാഹ സാ രാമപദാംബുജാതേ
കരാബ്ജമന്യാഃ കില ഗൗതമോപി || 1.19 ||

രഘുപ്രവീരസ്യ കരാംബുജാതാത്
സുന്ദ്രപ്രിയാസുന്ദനതഃ പ്രശസ്താത് |
പദാംബുജാതം മഹിതം സ മേനേ
മുനീശ്വരോ യേന ശിലാപി തൻവീ || 1.20 ||

“പരഃ പുമാനേഷ തപഃ ഫലം മേ
പദാംബുജാദസ്യ മഹീ നു ജാതാ” |
“സുതാം മദീയാം മിഥിലാധിനാമാത്
ഗൃഹാണ രാമേ”തി കിമത്ര വക്തും || 1.21 ||

ധനുർധരേയം മിഥിലാധിനാഥ -
ധരേതി സർവം കില വിദ്മഹേമീ |
പ്രചോദയാത്യത്ര സമീഹിതേ ചേത്
തത്സർവസിദ്ധ്യേ ന ഹി സംശയോത്ര || 1.22 ||

ഏവം സ വേദോദിതമന്ത്രദർശീ
മുനിഃ സ്വചിത്തേ സുഭഗം വിചാർയ |
ശ്രിയാ സമേതം മിഥിലേന്ദ്രപുത്രോ
രഘുത്തമം നന്തുമിയേഷ ശീഘ്രം || 1.23 ||

ശ്രുത്വാ സ രാജാ ജനകോ ജനേഭ്യഃ
പുനാനമേനം സ്വപുരോപകംഠം |
ത്വരാസമേതഃ പരിവാരപൂർണഃ
പ്രത്യുദ്യയൗ പ്രാഞ്ജലിരാനതാംഗഃ || 1.24 ||

ബ്രഹ്മർഷിരാജർഷിസമാഗമം തം
സമാഗതോ ദ്രഷ്ടുമപീഹ ലോകഃ |
ശശാക ദൃഷ്ടിം പതിതാം വിധർതും
ബ്രഹ്മൺയഹോ രാജനി തത്ര രാമേ || 1.25 ||

ജ്യാം മാതരം പ്രാപ്യനിജപ്രിയായാഃ
രാമഃ പ്രണാമം ജനകായ ചക്രേ |
ജാമാതരം പ്രാഹ മുനിസ്തമസ്മൈ
“ജ്യാമാതരം പ്രാപ്യ കഥം ഹ്യയം സ്യാത്?” || 1.26 ||

പുരി പ്രദീപ്തേതി നിശമ്യ വാചം
പ്രദഹ്യതേ കിംചന മേ നഹീതി |
ഉവാച യസ്സോഽയമതീവ ധീരോ
മുദോഹ ചിത്രം മിഥിലാധിനാമഃ || 1.27 ||

കിം ചിത്രമത്രാസ്തി മഹാനുഭാവേ
ബ്രഹ്മൈകനിഷ്ഠേ മിഥിലാധിനാമേ |
തദ് ബ്രഹ്മ ലക്ഷ്യാ സഹ നന്തുമിച്ഛൻ
ചാപം ച രാമം ച മുദോഹ പശ്യൻ || 1.28 ||

ആനന്ദജാതാസ്പദമേഷ കാലഃ
കസ്യാന്നു മോഹോ ജനകാത്ര ജാതഃ |
ഏവം ശതാനന്ദമുനീശ്വരസ്തം
സാനന്ദസാരം നിജഗാദ വാണീം || 1.29 ||

സ ബ്രഹ്മവിദ്യാം തവ യാജ്ഞൈവൽക്യഃ
സമാദിശദ് ബ്രഹ്മ പുനസ്തദേവ |
സമാനയദ് ഗാധിസുതസ്തമീപം
സ ഏഷ സമ്പൂജ്യതമോ മുനീന്ദ്രഃ || 1.30 ||

വസിഷ്ഠഗാമേവ പുരാ നൃപസ്തൻ
അപേക്ഷതേ സു സ്വയമേഷ വീരഃ |
ബ്രഹ്മത്യലാഭാവസര്യേപി തദ്വത്
തത് ബ്രഹ്മലാഭ്യേപി തഥൈവ ജാതം || 1.31 ||

സമാശ്രിതം പാലയിതം ത്രിശങ്കും
സസർജ്ജ ലോകാൻ സഹസാ നവീനാൻ |
സമാപയാമാസ പശും വിനൈവ
സ ഏഷ സത്രം ഭഗിനീസുതാർഥം || 1.32 ||

രംഭാ ശിലാ യേന ബഭൂവ നാരി
മാതാ മദീയാഥ ശിലാപി നാരി |
താദൃക്പ്രഭാവേ കുശികാത്മജ്ജിന്മിൻ
അത്രോഗതേ കാ തവ ചാപചിന്താ? || 1.33 ||

ഇതി പ്രഗൽഭാം മിമിലാധരേന്ദ്രഃ
ഗിരം ശതാനന്ദമുനേർനിശച്യ |
നിർവായ മോഹം നിഭൃതോവതസ്ഥ
നിതാന്തമാലോകിതരാമഭദ്രഃ || 1.34 ||

മുനിസ്തുഭാ ഗാധിസുതോ ബഭാഷേ
ധനുർവരം ദർശയ രഘവായ |
സുതാം തതോ ദർശയിത്യാസി രാജൻ !
അന്യേതി ഹൃദ്യം സകലാഭിനന്ദ്യം || 1.35 ||

അസംഖ്യഭൃത്യാവലിഭിഃ ശ്രമേണ
വിശ്രമ്യ വിശ്രമ്യ തതസ്സ കൃഷ്ടേ |
ധനുസ്തുഭാനീം ശകടേ ദദർശ
മുനിം ച മുഖ്യോ രഘുവംശജാനാം || 1.36 ||

ഭൃഭംഗമാസാദ്യ മുനീശ്വരസ്യ
ചാപസ്യ ഭംഗം മനസാ വിഭാവ്യ |
ഉത്പസ്യ ശീഘ്രം രഘുവംശനാഥഃ
ഹസ്തേന ജഗ്രാഹ പുരാരിചാപം || 1.37 ||

രാമോ യതോ മൻമമമൻമമസ്തുത്
ക്രൂധേവ ചാപം പുരമർദനസ്യ |
ആധായ ചാരോപ്യ ബഭഞ്ജ മധ്യേ
സ്വമാശ്രമം ച പ്രഥമം സഹൈവ || 1.38 ||

സുബാഹുവിധ്യംസിസുബാഹുവീർയം
വിലോകയന്തിതി വിദേഹകന്യാ |
വിവാഹചിന്താവിവശാ സ്വശീർഷ -
സുഖോപധാനം ചകമേ ഹൃദാ തത് || 1.39 ||

തതസ്തു താതസ്യ സമാഗതസ്യ
നിപീഡ്യ തൂർണം പദപങ്കജാതം |
അനുജന്തയാ തസ്യ വിദേഹപുത്രോഃ
നിപീഡയാമാസ കരാംബുജാതം || 1.40 ||

അഥോർമിലാ ലക്ഷ്മണപങ്കജാക്ഷീ
സാ മാണ്ഡവീ ശ്രീഭരതസ്യ ദേവീ |
ശത്രുഘ്നജായാ ശ്രുതകീർതിരാസീത്
ഏവം കിലാചേഷ്ടത ഗാധിസുനൂഃ || 1.41 ||

ജായാസമേതാൻ രഘുനാമസിംഹാൻ
ആലോക്യ സമ്പൂർണമനോരമസ്സൻ |
കൃശ്രാദ്വിസൃഷ്ടഃ കുശികാത്മജൻമാ
ഭുമേഃ പതിദ്യാം തപസേ ജഗാമ || 1.42 ||

വിദേഹരാജേന സ കോസലേന്ദ്രഃ
സുസത്കൃതഃ പുത്രവധുസമേതഃ |
നിജം പുരം ഭൂഷയിതും നിതാന്തം
സസൈനികഃ തത്പുരതഃ പ്രഥമേവ || 1.43 ||

മധ്യേപഥം ധൂർജ്ജുടിചാപഭംഗാത്
ഉപാത്തകോപം ജമദഗ്നിജാതം |
ദൃഷ്ട്വൈവ രാജാ സ ഹി കോസലാനാം
മൂർച്ഛാമവിന്ദൻമഹതിമവാർയാം || 1.44 ||

പിതൃശ്ച മൂർച്ഛാം ജമദഗ്നിസുനോഃ
ലോകാംശ്ച മാനുയാനപി ഗർവധാടീം |
ഏകേന ടകാരരവേണ രാമഃ
തച്ചാപജാതേന നിരാചകാര || 1.45 ||

മധ്യേമാർഗം നിജധനുരമോ വീരലക്ഷ്മീഞ്ച ലോകാൻ
തേജോ നൈജം പരമമപി തത് ഭാർഗവാദേഷ ഹൃത്യാ |
ഗത്യായോധ്യാം ജനകതനയാചന്ദ്രികാദർശനീയഃ
മോദാംഭോധിം ജനഹൃദി ബഭൗ വർധയൻ രാമചന്ദ്രഃ || 1.46 ||

|| ഇതി ശ്രീമതി മണ്ണുരാമായണേ സീതാവിവാഹോ നാമ പ്രഥമഃ സർഗഃ ||

|| പാദുകാഭിഷേകഃ ദ്വിതീയഃ സർഗഃ ||

അഥ മാതുലഗേഹഗാമിനാ
സുതരാം പ്രീതിപുരസ്കൃതോ യയൗ |
അനഘസ്സ ഹി ലക്ഷ്മണാനുജഃ
ഭരതേന ശ്രുതകീർത്തിനായകഃ || 2.1 ||

ധരണീതനയാപതിം തതഃ
ധരണീനായകമേവ ഭൂപതിഃ |
ചകമേ ജനതാഭിനന്ദിതഃ
വിബുധാ നാമ തദാ ന സേഹിരേ || 2.2 ||

അഥ തേ ഭരതസ്യ മാതരം
സതതം രാമഗുണാമൃതാപ്സുലാം |
നിജശക്തിവശീകൃതാന്തരാം
കുടിലാം മന്മരയാ വിതേനിരേ || 2.3 ||

പ്രസുവാ ഭരതസ്യ വഞ്ചിതഃ
പ്രഥിതം സ്വം തനയം സ ഭൂപതിഃ |
പ്രമദാമണിലക്ഷ്മണാൻവിതം
പ്രണതം ഹാ ! വ്യസൃജ്യന്വായ തം || 2.4 ||

പുരതോ രഥതോഽഥ നിർഗതഃ
പുരലോകാനുഗതസ്സ രഘവഃ |
പുരമർദനമൗലിഭൂഷണം
പുരതസ്സത്ര ദദർശ വാഹിനീം || 2.5 ||

ഗുഹമാനതമാത്മനഃ പദേ
നയനാഭ്യാമപിബന്ന വാഹിനീം |

അഥ കൃച്ഛവിസർജ്ജിതോ രുദൻ
സ സുമന്ത്രസ്തരഥഃ പുരം യയൗ || 2.6 ||

അസുതോ ധരണീപതിസ്തദാ
സ സുമന്ത്രസ്യ വിലോക്യ തൻമുഖം |
അസുതോഽപി വിയോഗമഞ്ജസാ
കരുണം പ്രാപ കഥാ വിധേരിതി || 2.7 ||

ഭരതഃ കില മാതുലാലയാത്
അതിദുഃസ്വപ്നനിവേദിതാശുഭഃ |
നിജപത്തനതസ്മമാഗതൈഃ
സഹ ദൂതൈസ്സമുപാഗതഃ പുരീം || 2.8 ||

നിജമാത്യസമാഖ്യയാ ബഹിഃ
ദ്വിവരാഭിഖ്യകടുദ്വിജിഹ്വയാ |
പിതരം പരിപീതജീവിതം
ഭരതസ്തുത്ര ദദർശ വിഹ്വലഃ || 2.9 ||

അപി ഭാനുകുലം സനാതനം
കലയന്തീ തമസാ തിരസ്കൃതം |
ജനനീതി മമേയമുത്ഥിതാ
സഹസാ കാചന കാലയാമിനീ || 2.10 ||

ജനബാഷ്പജലാശയപ്രിയാ
വരശൃംഗദ്വയഭീമദർശനാ |
മലിനാ മതിമാന്ദ്യപീവരാ
മഹിഷീ സത്യമിയം മഹീപതേഃ || 2.11 ||

സുരലോകമിതഃ പിതാ ഗതഃ
മമ രാമോ മൂനിലോകമേതയാ |

ജനനീ ജനബാഷ്പവാരിഭിഃ
സ്വയമാത്മാനമിഹാഭിഷിഞ്ചതു || 2.12 ||

അനയാന്യയാ ജ്വരസ്സൃശഃ
പരിതാപം നിതരാമുപേയുഷഃ |
അപി രാമപദാംബുജദ്വയീ
മമ ശാന്തൈ ഭവിതാ തു മസ്തകേ || 2.13 ||

ഇതി രാഘവമാതുരഗ്രതഃ
ജനനീകൃത്യസുതപ്തമാനസഃ |
വിലപൻ വിധുതാഖിലാംഗകഃ
ഭരതസ്തത്ര പപാത ഭൂതലേ || 2.14 ||

സുതനായകശോകവിഹ്വലാ
തനയാ ഭക്ഷിണകോസലേശിതഃ |
ഭരതേ പതിത്വേഥ ഭൂതലേ
സമഭൂന്നിർഗതജീവിതേവ സാ || 2.15 ||

അഥ തത്ര വസിഷ്ഠഭാരതീ
മഹനീയാ സമയാനുസാരിണീ |
അപശോകമമൂർച്ഛനം ജനം
നരനാഥം ച ചകാര സംസ്കൃതം || 2.16 ||

അവധീരിതരാജ്യവൈഭവഃ
ഭരതോ ഭ്രാത്യസമീക്ഷണാകുലഃ |
സഹസാ സജ്ജസ്സവൽകലഃ
സഹസൈന്ധവഃ പ്രവിവേശ കാനനം || 2.17 ||

പ്രഥമം സ ഗൃഹേന ശങ്കിതഃ
പരതോ ലക്ഷ്മണതോപി പുജിതഃ |

അഥ രാമത ഏവ നന്ദിദഃ
പഥി രേജേ വിപിന്യേനുഗാമിനാ ||2.18 ||

ഇതി തത്ര വികൽപ യദ്ഗുഹഃ
ഭരതം നിശ്ചിതവാൻ ഗുണോത്തരം |
അത ഏവ ബഭൂവ ധീവരഃ
പരഥാ നാമ കഥം ഘടേത തത്? ||2.19 ||

അഥ തത്ര മൂനിം പ്രയാഗഗം
പ്രണനാമ പ്രയതസ്സ മാത്യഭിഃ |
സ ച വിസ്മയസംപദാം പദം
സഹസൈന്യസ്യ ചകാര ഭോജനം ||2.20 ||

മൂനിബോധിതവർത്തനാ ഗതഃ
ഗിരിമേകം വിപിനേ ദദർശ സഃ |
വിഹൃതീർവിതനോതി സീതയാ
വിവിധാ യത്ര സ ലക്ഷ്മണാഗ്രജഃ ||2.21 ||

അതിദൂരത ഏവ തദ്ഗിരേഃ
ഭരതഃ പ്രാഞ്ജലിരാനതോ യയൗ |
അവശാദഥ ചക്ഷുഷോരഭൂത്
വിഷയേ ബാലമുനേഃ സ ചാശ്രമഃ ||2.22 ||

അഥ ലക്ഷ്മണസേവിതം പുരഃ
ജഗതീപോതവിഭൂഷിതാന്തികം |
അതിനൂതനവൽകലാശ്രയം
ജടയാ ധിക്യുതപാർവതീപതിം ||2.23 ||

അവധീരിതരാജ്യസംപദം
സകലാനാം ജഗതാമധീശ്വരം |

അനുഭാവവിശേഷശോഭിതം
വപുഷാ നിർജ്ജിതശംഖരാന്തകം || 2.24 ||

ധനുഷാ നിജപൃഷ്ഠലംബിനാ
ഭൃശവിത്രാസിതസർവശാത്രവം |
അനഘസ്മിതമംബുജേക്ഷണം
ഭരതസ്തത്ര ദദർശ രഘവം || 2.25 ||

അഹഹാർയ ! സമാഗതോഽസ്മ്യഹം
തവ നിർവാസയിതാ പുരാദിതി |
മനസാ കലയൻ സ കൈക -
യീതനയസ്തത്ര പപാത തത്പുരഃ || 2.26 ||

പുരതഃ പതിതം രജോഭരൈഃ
മലിനം ബാഷ്പവിദുഷിതാനനം |
ഭരതം സഹസാ സമുത്ഥിതഃ
സ്വയമുത്ഥാപയതി സ രഘവഃ || 2.27 ||

കിമിദം ഭരതേതി സാശ്രുണാ
ദൃഢമലിംഗ്യ സ മാണ്ഡവീപതിഃ |
ജഗദേ ജഗദേകധൻവിനാ
മൃദുനാ പാണിതലേന ലാലിതഃ || 2.28 ||

കുശലീ നഗരേ നു നഃ പിതാ
കുശലീ മാത്യഗണഃ പിത്യപ്രിയഃ |
കുശലം ജനതാമവേക്ഷസേ
കുത ഏവം സമുപാഗതോ വനം ? || 2.29 ||

ഇതി പൃച്ഛതി ജാനകീപ്രിയേ
ഭരതോ മന്ദമിദം ജഗാദ തം |

ഭവദീയപമാനുഗാനസുൻ
പിതൂരൻവേഷിതുമാഗതോസ്യഹം || 2.30 ||

ഇതി വാദിനി മാണ്ഡവീപ്രിയേ
യുഗപത്തത്ര വിവർതിഷു ത്രിഷു |
വദനാദഹ ! ഹന്ത ! ഹന്ത ! ഹേ -
ത്യുദഭുദക്ഷരശോകസന്തതിഃ || 2.31 ||

മമ വൽകലമണ്ണസാ ക്ഷിപൻ
അപി സംഖ്യായ സമാശ്ചതുർദശ |
സുദഗാംബരഭൂഷണാനി മേ
സ ദദൗ ഹേതി മുമോഹ ജാനകീ || 2.32 ||

അടവീവസതിം സമാപയൻ
അഹമാലോകയിതാ നരാധിപം |
ഇതി നാമ മനോരമോ മുധാ
സ ബഭൂവേതി സുമോഹ രാഘവഃ || 2.33 ||

മമ നാമ തദൈവ നിശ്ചിതം
കമിതം ചാപി സുമന്ത്രസന്നിയൗ |
ഭരതേതി ശുചാ രുഷാ ച സഃ
വിവശസ്തുത്ര ജ്ജൽപ ലക്ഷ്മണഃ || 2.34 ||

അഥ തത്ര ജനൈസ്സമാഗതൈഃ
മുനിഭിശ്ശാന്തവിഷാദസംഭ്രമഃ |
ഉദകം പ്രദദൗ സലക്ഷ്മണഃ
പ്രയതസ്സൻ ജനകായ രാഘവഃ || 2.35 ||

അഥ മാത്യഭിരാത്മമന്ത്രിഭിഃ
മിലിതസ്തുത്ര തദാ പദേ പദേ |

ഉപശാന്തസമുദ്ഗതാംബുദം
ഘനഘസ്രം സ ചിരം വ്യധംബയത് || 2.36 ||

വിധിനൈവ കമഞ്ചിദാശയാ
വിഹിതം തത്ര സമാപനം ശുചഃ |
അഥ സാധുജനസ്തമീക്ഷതേ
ഭരതോ വക്ഷ്യതി കിൻവസാവിതി || 2.37 ||

അവദദ് ഭരതസ്തദാ നതഃ
സവസിഷ്ടോ രഘുവംശനായകം |
പരിപാലയ മേദിനീം പ്രഭോ !
വനവാസം തൃജ പുരയേഷ്ഠിതം || 2.38 ||

അഥ ചേദ്യനവാസ ഇഷ്യതേ
മയി സോദ്യം കൃപയാ നിവേശ്യതാം |
ന ഹി രാജ്യധൂരം തമാവിധാം
തവ വോഽഗും പ്രഭൂരസ്തി ബാലകഃ || 2.39 ||

ഇതി സാധു നിവേദിതം തദാ
ഭരതേനാനതമൗലിശാലിനാ |
സമിതൗ സകലാനുമോദിതം
നനു സീതാപതിനാ മനാഗപി || 2.40 ||

ഇതി വാദിനി മാണ്ഡവീപതൗ
ഭഗിനീസ്തേഹസമാകുലാത്മനഃ |
ഉദഭൂദപരേവ ഭൂമികാ
തനയായാ ജനകസ്യ പാദുകാ || 2.41 ||

മണികാംചനരതയാരിണീ
മനുവംശോത്തമപാദയാരിണീ |

മഹിതാ സതതം മഹർഷിഭിഃ
മധുരാ മണ്ണുലശിഞ്ജിതസ്യാനാ || 2.42 ||

കുശകണ്ടകമർദനം പുരഃ
പഥി നാഥസ്യ വിതൻവതി വനേ |
അവനീതലമണ്ണുലാലിതാ
തനുമധ്യാ തപനീയപാദുകാ || 2.43 ||

ഉദിതാം പുരതോ വിലോക്യ താം
മണിശോഭാതതിഭിസ്സമുജ്ജ്വലാം |
നിജവംശതമോനിവർതിനീം
ഇവ മുർത്തിം മഹിതാം വിവസ്വതഃ || 2.44 ||

അവദഞ്ചതുരാനനാത്മജോ
ഭരതം തത്ര ഗുരുസ്സനന്ദമുഃ |
മമ വാഗുദഭൂത് പുരേ പുരാ
തവ മാതുഃ പുരതഃ പരം ക്രൂധാ || 2.45 ||

ഇയമേവ വിദേഹനന്ദിനീ
ഭുവനം പാതുമലം ഭവേദിതി |
അഥ സൈവ ഋതം യതഃ പുരോ
നനു സീതേവ വിഭാതി പാദുകാ || 2.46 ||

ഇയമേവ സുവർണപാദുകാ
സകലാം ധാരയിതും ക്ഷമാം ക്ഷമാ |
അഭിവന്ദ്യ ഗൃഹാണ പാദുകാം
ഇഹ രാമസ്യ ദയാമിവോത്ഥിതാം || 2.47 ||

നനു രാമപദാനുഗാമിനീ
നഗരശ്രീസ്സവ വൃത്തതോഷിതാ |

അധുനാ കില പാദുകാത്മനാ
തവ പാണിഗ്രഹണം സമീഹതേ ||2.48 ||

ഇതി വാദിനി ധാത്യസംഭവേ
മുനിനാമേ ഭരതഃ കൃതാഞ്ജലിഃ |
സമീതൗ സഹസാ സമഗ്രഹീത്
ശിരസാ താം മണിപാദുകാദ്യയിം ||2.49 ||

അഥ സാധുവചസ്സമാകുലം
തരസാ പുരിതഹർഷനിർഭരം |
അഖിലം തദഭൂത് സദസ്സദാ
ഭവികം നാമ ഹി പാദുകാദ്യശാ ||2.50 ||

അഖിലം വഹതോ ജഗത് സുഖം
നനു രാമസ്യ വിഭാതി വാഹിനീ |
ഇതി താം ഭരതസ്സമഗ്രഹീത്
ഭുവനം വോഽശുമതീവ ബുദ്ധിമാൻ ||2.51 ||

അഥ ശിരസി നിധായ പാദുകാം താം
അഭജ്ഞത പത്തനമാത്മനസ്സു ഭവ്യം |
നിജപതിവിരഹം വിഭാവയന്തീ
നഗരബഹിർഭൂവി സാ തതാന വാസം ||2.52 ||

അപൂജയത് സ പാദുകാമഥോദ്ദിഷിച്ച്യ ഭക്തിമാൻ
അനേകലോകമാനിതാമശേഷമംഗലാസ്സദം |
ലഘുർഗുരുർനിരന്തരം സ പഞ്ചചാമരോത്തമൈഃ
ലഘുർഗുരുർനിരന്തരം ഭവേത് സ പഞ്ചചാമരഃ ||2.53 ||

നനമയശുഭരാഗൈഃ പാദുകാം ഭോഗിലോകൈ
രതനൂത നൂതകീർത്തിം മാണ്ഡവീനായകോഽയം |

സുരഭിസുമസമാജൈർമാലിനീം താം വിതേനേ
നനമയയയുതേയം മാലിനീ ഭോഗിലോകൈഃ || 2.54 ||

ഏവം ശ്രീരാമപാദാദപി കില മഹിതാ
സ്രഗ്ധരാ പാദുകാ സാ
സാകേതാന്തർവസന്തിം പ്രതിസദനമഹോ
ദുഃഖമൂർതിം തദാനീം |
ലക്ഷ്മീമാനന്ദരൂപാം സപദി വിദധതീ
സ്മാരയന്തി ശിലാം താം
നാരിഭൂതാം മൂനീന്ദ്രൈരഭിനൂതവിഭവാ
രാജ്യരക്ഷാം വിതേനേ || 2.55 ||

|| ഇതി ശ്രീമതി മണ്ണുരാമായണേ പാദുകാദിഷേകോ നാമ ദ്വിതീയഃ സർഗഃ ||

|| സേതുബന്ധഃ തൃതീയഃ സർഗഃ ||

അഥ പാദുകയാ രാമഃ ദയയേവ വിനാകൃതഃ |
അനിശാചരസഞ്ചാരാമടവീം കർതുമൈഹത ||3.1 ||

അംഗരാഗാദികൈർദിവൈദ്യരനസൂയാപ്രസാദിതൈഃ |
അവനീതനയാ സാദ്ഭൂദതീവ പ്രിയദർശനാ ||3.2 ||

യാതൂധാനവധാദിഖ്യം തപോധനമനഃ പ്രിയം |
ആക്ലായം നവമാരബ്ധം വിരാധഃ പ്രണവോദ്ഭവത് ||3.3 ||

വ്രീഡാകരം ഹി വീരാണാം ശരഭംഗസ്യ ദർശനം |
സർവലോകൈകകവീരസ്യ രാമസ്യ തദഭൂൻമുദേ ||3.4 ||

പർണശാലാമലങ്കർതും രാമഃ പഞ്ചവടീവനേ |
കുതുകീ നിതരാം ജ്ജ്ഞേത കുന്ദജ്ജാതാവലോകനേ ||3.5 ||

പഞ്ചവദ്യാമമും ദൃഷ്ട്വാ ദ്വിപഞ്ചരഥസംഭവം |
പഞ്ചബാണാർദിതാ ജ്ജ്ഞേത ദ്വിപഞ്ചമുഖസോദരി ||3.6 ||

സൗമിത്രിപത്രിവികൃതമുഖീ ശൂർപണഖീ തതഃ |
ഖരപാദഗ്രഹം തേനേ ഭൂയോനർമ്മായ കേവലം ||3.7 ||

ലേഖഹിംസാ വിതൻവന്തമൻവർഥഖരനാമകം |
വർണരക്ഷാകരോ രാമസ്സാനുഗം സഹസാദ്വധീത് ||3.8 ||

ഖരേ ത്രിശിരസി പ്രാപ്തേ ക്ഷയം ശൂർപണഖീ തതഃ |
ഖരം ദശശിരോയുക്തം ജ്ജ്യാമ ശരണാർഥിനീ ||3.9 ||

സ ച മാരീചമഗമത് സ ച മാരിസ്സുവോചിതഃ |
രാഘവോ രാവണേത്യേവം മുഹൂർമുഹൂരബോധയത് ||3.10 ||

തമാ്വിപി സീതാമഹരദ്രാവണസ്തസ്യ മായയാ |
ലങ്കാശ്രീരപി സഞ്ജാതാ വിഭീഷണവിലോകിനീ ||3.11 ||

അങ്കേനാദായ വൈദേഹീം ശങ്കാതകപ്രകമ്പിതാം |
ലങ്കാധിപം നിപാദ്യാഥ ലങ്കാ ലങ്കാധിപോ യയൗ ||3.12 ||

സീത്യാശോകവനം ഭേജേ രാമശ്ലോകവനം തതഃ |
വാൽമീകിഃ കവനം തത്ര സർവചക്ഷുസ്തോ വനം ||3.13 ||

കാരണം ജഗതാം രാമശ്ചൈതന്യമപി കാർയഗം |
സൂരന്നിവ സമപ്രാക്ഷീത് തരുവീരുന്നദിഗിരിൻ ||3.14 ||

ത്യേപി ശോണിതദിഗ്ധാംഗം ഗൃധ്രരാജമദർശയൻ |
സ ച രാവണനീതാം താം സീതാമുക്ത്യാ ജഹാവസൂൻ ||3.15 ||

ദദാഹ തമസൗ രാമസ്സീതാർഥേ ത്യക്തജീവിതം |
ചചാര സ സമാൻ ലോകാനൻവേഷുമിവ ജാനകീം ||3.16 ||

അയോ മുഖേ ഹി സീതായാഃ സാ നഷ്ടേതി രുഷേവ സഃ |
അയോമുഖീമഥോ ചക്രേ രാമശ്ശൂർപണവീമിവ ||3.17 ||

ഇന്ദ്രേണ താഡിതഃ പൂർവം കബന്ധോ രാമതാഡിതഃ |
സുഗ്രീവമിന്ദ്രപുത്രാരിം ഭജേതി സ സമാദിശത് ||3.18 ||

ശബരീമമരീഭൂതാം പമ്പാമാനസകമ്പനീം |
ആലോകയന്തൗ താവസ്സാം ഭ്രാതരൗ രാമലക്ഷ്മണൗ ||3.19 ||

ശോകാനലം പരം തത്ര ജ്വലന്തമനയോർഹൃദി |
വാതജ്വാതസ്തമാഗത്യ ശാന്തം ചക്രേ തദദ്ഭൂതം ||3.20 ||

സൂരസൂനും ഹി സുഗ്രീവം സുഹൃദം പ്രാപ്യ രാഘവഃ |
സുരാധിപസൂതം തേനേ സൂരലോകസുധാതിമിം ||3.21 ||

ഹരയോ ഹരിനാഥേന പ്രേഷിതാ ഹരിതോ ദശ |
അംഗദപ്രമുഖൈർവീരൈഃ ഹനുമാൻ ദക്ഷിണാമഗാത് ||3.22 ||

തത്ര സമ്പ്രാപ്തസമ്പാതിവചനാത് പവനാത്മജഃ |
ഇയേഷ സരിതാം നാഥം സ ഏഷ പരിലംഘിതും ||3.23 ||

നദസ്യതസ്തന്നുജാതം നദസ്യതിജ്ജവാൻവിതം |
ലോകാലോകദസംപ്രാപ്തലോകം ലോകോ വ്യലോകയത് ||3.24 ||

സദാഗതിതന്നുജാതസദാഗതികൃതാദരാഃ |
ദക്ഷിണാ ഹരയോദ്ഭുവൻ ദക്ഷിണാശാക്യതേക്ഷണാഃ ||3.25 ||

നീതായാ രാവണേനാഥ സീതായാ മാർഗ്ഗണേ രതഃ |
ഹനുമാനഗമദ്വേഗാത് തന്നുമാനിവ മാരുതഃ ||3.26 ||

സുരസാമജയൻമാർഗേ സുരസാഹായകോവിദഃ |
ഉരസാ മാനയന്നദ്രിം തരസാ ഹതസിംഹികഃ ||3.27 ||

തരണേ ജലധേരുത്കഃ സ രണേ ച നിശാചരൈഃ |
നിശി താമവിശൽലങ്കാം നിശിതാഗ്ര്യധിയാം വരഃ ||3.28 ||

ലങ്കാ സന്താഡിതാ തേന ശങ്കാതങ്കാകുലാന്തരാ |
ദശാനനവിഭോരേതദ് ദുർദശാനനമിത്യഗാത് ||3.29 ||

മതിമാൻ ഹനുമാംസ്തത്ര ഗതിമാൻ തന്നുമൂർതിമാൻ |
ചചാര ബഹുശ്യാത്രസ്തഃ സ ചരാചരസങ്കലേ ||3.30 ||

ഊരുദിർജഘനൈരാസൈശ്ചാരുദിർഹൃദയംഗമാഃ |
സുദ്യശേ ബഹുശോ ദൃഷ്ടാഃ സുദ്യശാ സദ്യശീഃ ശ്രിയഃ ||3.31 ||

മൈനസാ യുയുജേ സോഽയം മനസാ യദഭൂച്ഛുചിഃ |
മന്ദോദരീമഥോ ദൃഷ്ട്വാ മന്ദേതരമുദാൻവിതഃ ||3.32 ||

ചകാര നിജ്ജാത്യത്ഥവികാരമഖിലം കപിഃ |
മയസ്യ തനയാ ഹീയം പ്രിയസ്യ സവിധേ സ്ഥിതാ ||3.33 ||

അയസ്യ ച മുഖേ യസ്യഃ ഭയസ്യ ച ന ഹി സ്ഥിതിഃ |
മിഥിലാകന്യകാ നേതി ശിഥിലാന്തരനന്ദമുഃ ||3.34 ||

ചിന്താം ബഹുവിധാം ഭേജേ ഹന്താധിഹൃദയം പരാം |
രക്ഷിതാ നൈവ സാ ബാലാ ഭക്ഷിതാ രക്ഷസാ പുനഃ ||3.35 ||

പതിതാ സാഗരേ കിം സാ പതിതാകാദ്ഭയാകുലാ |
നിശാന്തമഖിലം ദൃഷ്ട്വാ നിശാന്തം പ്രാപ്യ മാരുതിഃ ||3.36 ||

അശോകവനികാം ഭേജേ സശോകജനകാത്മജാം |
രാമം ശ്യാമമുപാസീനാം രാമാം ശ്യാമാം സദാ ഹൃദി ||3.37 ||

വിഭേഹതനയാം ദീനാം വിഭേഹതനയാമിവ |
പദ്മിനീമിതരാം ക്ലിഷ്ടാം പദ്മിനീമിവ വാനരൈഃ ||3.38 ||

ബാഹുന്യസ്തമുഖീം വേൺയാ രാഹുഗ്രസ്തേന്ദുരാത്രിവത് |
ഉഷ്ണമശ്രു പ്രമുഞ്ചന്തിമുഷ്ണാംശുദൃഷഭം യഥാ ||3.39 ||

നിശാചരീഭിസ്സംവീതാം പിശാചീഭിശ്ശിവാമിവ |
നിശ്വാസബഹുലാ തത്ര വിശ്വാസപരിവർജിതാം ||3.40 ||

കൃഷ്ണവേണീ വിധുൻവന്തിം കൃഷ്ണപക്ഷനിശാമിവ |
തൃഷ്ണാം രാമമയീം പ്രാപ്താം കൃഷ്ണാംബുജവിലോചനാം ||3.41 ||

അക്ഷി ഭീത്യാ ച ശോകേന വിക്ഷിപന്തിമിതസ്തതഃ |
രക്ഷികാഭിഃ പരം ഛന്നാം മക്ഷികാഭിർയഥാ മധു ||3.42 ||

തർജ്ജിതാം രാക്ഷസസ്ത്രീഭിഃ ഭർജ്ജിതാമിവ മാലികാം |
കലിനേവ സതീം ബുദ്ധിം ബലിനാ കലുഷീകൃതാം ||3.43 ||

മലിനാംബരസംവീതാമലിനാ സുലതാമിവ |
ഹരിനിസ്വനവിത്രസ്താം ഹരിണീമിവ വിഹൃലാം ||3.44 ||

ധുതാശാനാം കൃശാം ലഘ്വീം ഹുതാശനശിഖാമിവ |
ഹുതാശനസുഹൃത്സുനൂഃ ഹതാശപരിപീഡിതാം ||3.45 ||

കരിയുമപരിഭ്രഷ്ടാം കരിണീമിവ കാനനേ |
അദർശനായ സംലീനാം ദദർശ ജനകാത്മജാം ||3.46 ||

ദൃഷ്ട്യാ ഹൃഷ്ടോവതസ്ഥേഽഥ യാവത്താവത്തരുപരി |
മദിരാപാനസമ്പ്രാപ്തമദക്ഷീബാലസൈർഗതൈഃ ||3.47 ||

ശയനാദുത്ഥിതം രക്ഷഃ നയനാൻയഭിനന്ദയത് |
ജനകാത്മജയാ ഭീതേഃ ജനകം താമുപാഗമത് ||3.48 ||

സ്വൽപേന പരിവാരേണ സ്യാകൽപേന ച വർമണാ |
സീതാമവോചദാഗത്യ ഭീതാം സ്വീകൂരു മാമിതി ||3.49 ||

ത്യണമധ്യമവോചത്തം നിർഘൃണം ജാനകീ സതീ |
ഭജ തം മമ ഭർതാരം ത്യജ മാം തത്പദാംബുജേ ||3.50 ||

പരദാരിത ഏവ സ്യാത് പരദാരരതോ നരഃ |
അസതാം ത്യജ മാർഗം ത്വം സതാം സേവസ്വ സഃ ശ്രിയൈഃ ||3.51 ||

കുലേ മഹതി ജാതസ്ത്വം മലേ ന ഹി മതിം കൂരു |
അലം വൈരേണ തേനൈവം ബലം തവ ന നാശയ ||3.52 ||

വയസാം പതിനാ തേന വായസഃ സ്മർധസേ കഥം ? |
ആശരൈസ്സഹ ഹേ ! ലങ്കാം മാ ശരൈസ്സസ്യ നാശയ ||3.53 ||

ഇത്ഥം ജനകനന്ദിൻയാ പഥ്യം തഥ്യമുദീരിതം |
ദോഷാചരപതേരാസിദ്രോഷായൈവ പരം പുനഃ ||3.54 ||

കോപേന മഹതാ കാമതാപേന ച സമാകുലഃ |
ആദിശ്യ തത്തത് തത്രസ്ഥാ ആശരസ്മീർഗൃഹാൻ യയൗ ||3.55 ||

അഥ സീതാം സമാസാദ്യ ഭീതാമാസാദ്യ ഭാഷിതൈഃ |
രാമാംഗുലീയകം ദത്വാ രാമാം കൃത്വാ മുദാൻവിതാം ||3.56 ||

ഉവാച രാമവൃത്താന്തം ജഗ്രാഹ മണിമുത്തമം |
തതാന പരമം യുദ്ധം തതാപ രജനീചരാൻ ||3.57 ||

ശശാസ രാക്ഷസപതിം ശശാപ ച മുഹൂർമുഹൂഃ |
ദദാഹ നഗരീം ലങ്കാമവാപ രഘുനന്ദനം ||3.58 ||

മുദ്വ്വഹ ജാനകീവൃത്തം സദാ ഹരിഗണാർചിതഃ |
പ്രാപ സർവസ്വഭൂതഞ്ച പരിഷ്യാംഗം രഘുത്തമാത് ||3.59 ||

അഥ ദാശരഥിഃ ശ്രീമാൻ ശാഖാമൃഗഗണൈർവൃതഃ |
ആച്ഛാദയൻ ഭുവം ഖഞ്ച പ്രതസ്ഥേ രാവണം പ്രതി ||3.60 ||

തീരം പയോനിയേഃ പ്രാപ്യ ധീരം ഗർജന്തമംബുധിം |
വിഹരന്തം വഹന്തം തം വിഷ്ണുമന്തസ്സ്യകന്യയാ ||3.61 ||

വീചീഭിഃ പുഥുഭിർഹസ്തൈഃ വിക്ഷിപന്തമിവാവനിം |
ആലോക്യ മഹതീം ചിന്താമവാപ ജഗതീപതിഃ ||3.62 ||

അഗസ്ത്യമുനിമാമന്തര്യ പിതനീരമമും കുരു |
ഇത്യേവം വദതോ ദൃഷ്ട്വാ കപീൻ മന്ദം ജഹാസ സഃ ||3.63 ||

ഏകവാരം പ്രഭൂർഗന്തും തപസ്വി പവനാത്മജഃ |
യദി ശക്തഃ പുനർഗന്തും പുഷ്പേ നയതു വാനരാൻ ||3.64 ||

പിബന്തു നോത്സൃജന്ത്യാപോ മേഘാ വാരിനിയേരിതി |
വദന്തഃ കപയോ വ്യോമ്നി ദദ്യൂഃ പഞ്ച രാക്ഷസാൻ ||3.65 ||

രാക്ഷസാ രാക്ഷസേന്ദ്രസ്യ പഞ്ച പ്രാണാ ഇവാഗതാഃ |
അനുജ്ഞാ ദീയതാം ഹന്തുമിതി രാമമമാർഥയൻ ||3.66 ||

യാവത് പശ്യതി ധർമാത്മാ രാഘവസ്താൻ ദിവി സ്ഥിതാൻ |
താവത്തേഷു മഹാനേകോ വാചമേവമുദാഹരത് ||3.67 ||

അംഗപഞ്ചകസംയുക്താ ശരണാഗതിരിഷ്യതേ |
വയം പഞ്ച രഘുത്തംസ ! തതസ്ത്യാം ശരണം ഗതാഃ ||3.68 ||

സീതാം സമർപയേത്യുക്താസ്ത്യാം തു ധിക് കുലപാംസനം |
ഇത്യാഹ രാവണോ യൻമാം ത്യക്താ ലങ്കാപി തൻമയാ ||3.69 ||

മദീയൈർമന്ത്രിഭിസ്താകം ഭവദാദേശവർതിഭിഃ |
രണ്യേപി രാവണം ഹന്തും ഭ്രാതരം കൃതധീരഹം ||3.70 ||

ഇതി വാണീം സമാകർണ്യ വിഭീഷണസമീരിതാം |
അപശ്യദഖിലാംസ്തത്ര സുഗ്രീവപ്രമുഖാൻ കപീൻ ||3.71 ||

അനുജോ രാവണസ്യായമന്യതം വക്രതി രാഘവ ! |
അത്ര നാസ്യ വധാദൻയദസുഭ്യമഭിരോചതേ ||3.72 ||

ഇതി സർവേഷു കപിഷു വദത്സു പവനാത്മജഃ |
അബ്രവീദാത്മനോ ഭാവമതീവ വിനതസ്തദാ ||3.73 ||

വിഭീഷണോഽയം ധർമാത്മാ യത്സമീപനിവാസിനാ |
രാവണേന ജിതം രാമ ! ജിതസ്ത ഭവത്യാധുനാ ||3.74 ||

ഏകസ്തത്ര മയാ ദൃഷ്ടോ ലങ്കായാം ചരതാ തദാ |
ധർമ്യ പഥി രതഃ ശ്രീമാൻ രാമാസൗ രാവണാനുജഃ ||3.75 ||

ഇതി വാതദുവോ വാണീമാകർണ്യ രഘുനന്ദനഃ |
പ്രപന്നജനരക്ഷായാം പ്രവണസ്തം സമഗ്രഹീത് ||3.76 ||

ലങ്കാധിരാജ ഇതി തം ലക്ഷ്മണേന രഘുത്തമഃ |
വേലായാമഭിരാമായാം സാധു തത്രാഭ്യഷേചയത് ||3.77 ||

തീരേ ശയാനമഥ തം മധ്യേ ച മധുസൂദനം |
ചചാല ജലധിസ്തുത്ര പശ്യന്നിവ പുനഃ പുനഃ ||3.78 ||

ഗംഗാ ഭഗീരമാനീതാ ത്വം ച സാഗര ഇത്യഹം |
അചാപമഭിയാചാമി ത്വം ത്വവജ്ഞായ വർതസേ ||3.79 ||

അയേ ! സമുദ്ര ! ദുഷ്ടാത്മൻ ! ഇതി സന്ധായ കാർമുകേ |
ചകർഷ ശരമാകർണം രാഘവഃ കോപപൂരിതഃ ||3.80 ||

ആപഗാഭിരനേകാഭിരാവൃതഃ പയസാ നിധിഃ |
ആസാദ്യ രാഘവം കാർയമാശ്രാവ്യ സ തിരോദധേ ||3.81 ||

അഥോ യമാബലം തദാ ക്രുധേവ വാനരാധിപാഃ
പയോനിയൗ പ്രചിക്ഷിപൂർമഹീരുഹാൻ മഹീധരാൻ |
ചചാല തേന മേദിനീ പ്രചുക്ഷുഭേ പയോനിയഃ
ജഗർജ ഭവദുന്ദുഭിർഭയം വിവേശ രാക്ഷസാൻ ||3.82 ||

സഹസാപതദചലഃ കില സലിലാന്തരദ്യശ്യഃ
ഭവതീതി ഹി പരിപശ്യതി കപിബൃന്ദമുദശ്രു |
അനു തേന ച സഹപക്ഷതി ഗിരിജാലമനേകം
സഹസോത്പതദഭിപശ്യതി കൃതസേതു മുദശ്രു ||3.83 ||

ക്ഷിപ്തം തത്ര പ്ലവംഗൈർഗിരികുലമഖിലം
വിശ്വകർമാത്മജാതഃ
ദ്യശ്യം വിസ്തീർണദേഹം സകലഭരസഹം
വാർധിനേപഥ്യഭൂതം |

സേതും ബദ്ധ്യാ ക്ഷണേന ക്ഷപിതനമദഘം

രാഘവം പ്രാപ്യ ഭക്ത്യാ

പാർശ്വേ ബദ്ധ്യാഞ്ജലിസ്സന്നഭജത പരമാം

പ്രീതിമാനന്ദ്യകീർതിഃ ||3.84 ||

പുരാ മമന്മ സാഗരം പ്രിയാമവാപ ഭാർഗവീം

ഇതോ ബബന്ധ സാഗരം സ ചാപ്തമദ്യ മൈമിലീം |

ഇതി സ്വയം മുനീശ്വരാസ്സുരേശ്വരാഃ കപീശ്വരാഃ

മുദാ ജഗുസ്സുനർത്തനം തദാ മദാദ്വിതേനീരേ ||3.85 ||

പുരാ രജഃകണോ വിഭോഃ പദാംബുജാതസംഗതഃ

ചകാര ഗൗതമപ്രിയാം വ്രതാച്ഛൃതാം പതിവ്രതാം |

പദാംബുജാതമർദിതാദിഹാംബുജാതയാരിതാത്

ഗിരിവ്രജാദപാതകം സമസ്തയൗവതം ഭവേത് ||3.86 ||

ന ചിത്രമേതദിഷ്യതേ രഘുത്തമാംഘ്രിസേവനാത്

ശിലാപി കാപി കാമിനീ മുനിപ്രിയേതി കീർതിതാ |

ഇഹാചലാ ഹി ചഞ്ചലാസ്തദംഘ്രിപദ്മസേവനാത്

യദംബുജാതവാസിനോ വിഭാന്തി സാഗരോത്ഥിതാഃ ||3.87 ||

അതീവ പാപിനോ ജനാ ഭവന്തി യേന പാവനാഃ

തരന്തി യേന വാനരാഃ സ്സൃശന്തി കാനി യം മുദാ |

വദന്തി യം കിലാഗമാസ്തമാവിധായ സന്തതം

നമോ നമോസ്സു സേതവേ നമോ നമോസ്സു സേതവേ ||3.88 ||

അമൃതസേതുനിദേശവിനിർമിതഃ സ നലസേതുരഭൂദ്ഭൂവി കീർതിതഃ |

നലപദഗ്രഹണേന ഭയങ്കരഃ കലിരസൗ വിലയം ഭജതാദിതി ||3.89 ||

|| ഇതി ശ്രീമതി മണ്ണുരാമായണേ സേതുബന്ധോ നാമ തൃതീയഃ സർഗഃ ||

|| ശ്രീരാമപട്ടാഭിശേകഃ ചതുർഥഃ സർഗഃ ||

അഥ സ സേതുപഥേന രഘുത്തമഃ
ദ്രുതതരം പുരതോ മനസാ യയൗ |
നിബിഡവാനരസംഘവിലംബിതഃ
ദ്രുതവിലംബിതവൃത്തസമസ്ഥിതിഃ || 4.1 ||

ജലധിലംഘനജാതമദൈരഥോ
ഹനുമാതാ പരിവർധിതവിക്രമൈഃ |
കപിഗണൈഃ പരിപൂരിതദിങ്മുഖൈഃ
ദശമുഖസ്സുതരാം കില തത്രസേ || 4.2 ||

ദശമുഖം നിജസൗധസമാശ്രയം
സപദി തത്ര വിലോക്യ കപീശ്വരഃ |
ഉദപതച്ച കിരീടമപാതയം
രഘുപതേരപി പാർശ്വമുപായയൗ || 4.3 ||

രഘുപതേർവചസാ ലഘുവിക്രമഃ
ദശമുഖം പ്രതിബോധയിതും തദാ |
അഥ ഗതഃ കപിനാഥതനുഭവഃ
സരഭസം പ്രമമാമ സ ഗോപുരം || 4.4 ||

പരമകോപയുതോഽഥ ദശാനനഃ
പരവിഭീഷണകർമ്മവിചക്ഷണം |
പരശുഖഡ്ഗശരാസനഭാസ്യരം
പരബലം നിയുയോജ രണപ്രിയം || 4.5 ||

ശരണമേവ വരം രഘുനന്ദനേ
ന ഹി രണം മമ രാവണ ! സാമ്പ്രതം |

അഥ രണം യദി നാമ നിഷേവസേ
മരണമിത്യപി മാൽയവതോദിതം || 4.6 ||

പ്രതപനം പരിതാപ്യ നലോ ബഭൗ
ഗജഹതസ്തപനോ വിജഹാവസൂൻ |
പ്രഘസമർദനജാതയശാസ്തതഃ
കപിപതീ രഘുനാഥമനന്ദയത് || 4.7 ||

നിജപിതാമഹജേതരി രാക്ഷസേ
ദശമുഖസ്യ സുതേ സ രുഷ്യാംഗദഃ |
അതുരഗം ച വിസാരമിമഞ്ജസാ
നിശി ചകാര രഥം നിഖിലാർചിതഃ || 4.8 ||

അഥ സ രാവണിരുഗ്രപരാക്രമഃ
ശരമയൈഃ ഫണിഭീ രഘുനന്ദനൗ |
പരിബബന്ധ പരം പരിദേവനം
കപിബല്യേപി സുഖ്യേപി ധരാഭുവഃ || 4.9 ||

സപദി തത്ര തദാ പതഗാധിപഃ
പരപദാത് പ്രഹിതോ നു ജ്ഞായുഷാ |
അപഗതവ്രണമാഹിതകാന്തി തത്
ദശരമാത്മജയോർവിദധേ വപുഃ || 4.10 ||

ദശമുഖഃ കില നീലലഘുകൃതഃ
പവനനന്ദനമുഷ്ടിവിഘൂർണിതഃ |
ദശരമാത്മജവീര്യവിനിർജ്ജിതഃ
വിവിധമാപ വിഷാദമമോ ഹൃദി || 4.11 ||

അഥ നിജാവരജം കില മധ്യമം
സതതസുപ്തമബോധയദഞ്ജസാ |

ന ഹി ഗജൈഃ പൃഥുഭിർന ച മുദ്ഗരൈഃ
വിലപിതൈർവിവിധൈർഹി സമുദ്ഗതൈഃ ||4.12 ||

സ ഖലു സുപ്ലിവിഘാതവിലോകനാത്
ദശരമാത്മജബാണസമർപിതം |
കമപി ലോകമവിന്ദത നൃതനൈഃ
അനുഗതൈശ്ച ഗതൈശ്ച നിരന്തരം ||4.13 ||

അഥ നരാന്തകമംഗദപാതിതം
ത്രിശീരസം ച സമീരഭുവാ ഹതം |
അപി ച നീലഹതം സ മഹോദരം
ദശമുഖഃ ശ്രുതവാനതിദാരുണം ||4.14 ||

ഗവയരംഭനലാദിഹതം രണേ
സകലമേവ നിശാചരസൈനികം |
അഥ വിലോക്യ ദശാസ്യതനുഭവഃ
കിമപി കർമ ചകാര പിതൃഃ പ്രിയം ||4.15 ||

തമതികായമതീവ ഭയങ്കരം
ശരകുലൈരവധീത് സ ഹി ലക്ഷ്മണഃ |
അഥ രുഷാ സ പുരന്ദരജിത്പുനഃ
കപിബലം നിഖിലം സമപീഡയത് ||4.16 ||

സരസിജാസനമന്ത്രസമേധിതം
സ പുനരന്ത്രമവാപ്യ തമാവിധം |
സകലവാനരസാശ്രുസമീക്ഷിതം
ദശരമാത്മജയുഗ്മമപീഡയത് ||4.17 ||

അഥ തദാ മരുതസ്തനയോ മഹാൻ
കമപി പർവതമോഷധിപൂരിതം |

കരതലേ കില കന്ദുകവദ്യഹൻ
ഗരുഡവദ്വിചചാര നഭഃപഥേ ||4.18 ||

തദനു മാരുതിചേഷ്ടിതജീവിതൗ
നൃപസുതൗ ന പരം നിഖിലം ച തത് |
കപിബലം നിഹതം ച സജീവിതം
ന ഖലു ജീവനഗാ രിപുസൈനികാഃ ||4.19 ||

തപനനന്ദനവാഗഭിചോദിതാഃ
ദശമുഖസ്യ പുരേ കപയസ്തദാ. |
ഹുതവഹം പരിതഃ പരിചിക്ഷിപുഃ
പവനനന്ദനവക്ത്രവിലോകിനഃ ||4.20 ||

രഘുപതിശ്ച ദശാനനസംഗമാത്
അപരിശുദ്ധമിദം നഗരം പുനഃ |
ഹുതവഹേന വിശുദ്ധതമം മുഹൂഃ
മമ വിഭീഷണഹസ്തമുപൈത്രിതി ||4.21 ||

കൃതമതിസ്തു ബഭൂവ കുതുഹലീ
ജനകജാമചിന്ത്യ തതാപ നോ |
പവനസുനുനിവേദിതമൈമിലീ -
വിഷയദൂരഗപാവകവിക്രമഃ ||4.22 ||

അഥ ച കുന്ദമപാതയദഞ്ജസാ
ജലനിയൗ ദിവസാധിപനന്ദനഃ |
ന ഖലു കുന്ദമവാപ്യ നിശാചരാഃ
ഹുതവഹം ശമയേയൂരമീതി കിം? ||4.23 ||

അപി നികുന്ദവധം ഹനുമാനഥോ
തദിതി കുന്ദപദം ന പുരേഭവത് |

ദശമുഖസ്യ കുത്യാപി ന ജീവനം
ദവതി ഹീതി വിധേരിതി വൈവരീ ||4.24 ||

ഖരശിശും സ ദദർശ രഘുത്തമഃ
സ തു ഹത്യാപി നിമിത്തമശോഭനം |
സപദി തത്ര ഹി രാവണിനാ ഹതാം
ഹനുമതാ ദധിതാമശൃണോത്തദാ ||4.25 ||

അഥ വിഭീഷണബോധിതതന്നയഃ
സ്വമനുജം കപിഭിസ്സ നികുംഭിലാം |
അഗമയത് സ ച രാമമനും ജപൻ
നിഹതവാൻബലിനം കില രാവണിം ||4.26 ||

ബിലപിതൈർവനിതാവദനോദ്ഗതൈഃ
വിവിധബന്ധ്യഭിയാവിശദീകൃതൈഃ |
വിദിതഭൂമിസുതാവചനക്രമഃ
വിഹൃതിമാപ മുദാ പവനാത്മജഃ ||4.27 ||

അഥ ച മുലബലം നിഖിലം ഹതം
ന്യപസുതേന നിരീക്ഷ്യ ദശാനനഃ |
സ്വയമസുംശ്ച സമർപയിതും തദാ
കൃതമതിഃ പുരതസ്സ വിനിർയയൗ ||4.28 ||

രഥഗതം രജനീചരനായകം
രഘുപതിം ച രസാതലസംസ്ഥിതം |
രണതലേ സ വിലോക്യ പുരന്ദരഃ
രഥമഥോ വിസസർജ്ജ സമാതലിം ||4.29 ||

ത്രിദശനാഥരഥാന്തരവസ്ഥിതം
ദശരഥസ്യ സുതം സ ദശാനനഃ |

അഖിലമർമസു ബാണഗണൈർമുഹുഃ
മുഹൂരഹോ നിതരാം സമതായയത് || 4.30 ||

ദശ ശിരാംസി രിപോരവതാരയത്
രഘുപതിസ്തുഖമർധനിശാകരൈഃ |
അഥ കിലാർധനിശാകരമൗലിനാ
സമഭവന്നപി താനി പദേ പദേ || 4.31 ||

ഇഹ ന തേ വസതിർഭൂവി സാമ്പ്രതം
വ്രജ യമസ്യ പുരീമിതി കിം ബലാത് |
രഘുപതിസ്തു ചകാര രിപോർഗലേ
സതതമർധനിശാകരധോരണീം || 4.32 ||

നിശിചരസ്യ വിനാശമഭീഷ്ണതാ
ദിനകരേണ ച മാതലിനാ ച സഃ |
അനുഗൃഹീതമതിർമതിദേവതാ -
പ്രിയതമാസ്രുമമോ കില സംദധേ || 4.33 ||

നിജമമാവരജം തു വിഭീഷണം
രഘുപതേരനുജം ച സ ലക്ഷ്മണം |
അപി കപീനഖിലാനപി തായയൻ
രഘുപതേരപി കോപമവർധയത് || 4.34 ||

അഥ തദസ്രുമസുൻ ന പപൗ പരം
ദശമുഖസ്യ ശുചം ച ദിവൗകസാം |
ന ഹി സസർജ പരം കപിനദ്രമും
ദശശിരോവനിതാനയനാശ്രു ച || 4.35 ||

ദശരഥം പിതരം ത്രിപുരാന്തകം
സുരപതിം ച പയോഭവസംഭവം |

അതിമുദാ സമുപാഗതമന്തികേ
പ്രണമതി സു വിദേഹസുതാപതിഃ ||4.36 ||

പ്രഥമഭൂതമുവാം നിജനായികാം
ഇഹ സ മധ്യമഭൂതപരിഷ്കൃതാം |
അഖിലഭൂതനൂതാം രഘുപുംഗവോ
യദകരോത്തദിദം ന സമണ്ണസം ||4.37 ||

ദധിതയാ ദധിതൈരപി വാനരൈഃ
അപി വിഭീഷണമുഖ്യനിശാചരൈഃ |
അഥ സ പുഷ്പകമൂന്നതമാസ്ഥിതഃ
പ്രതിയയൗ സ്വപുരം ദരതാഗ്രജഃ ||4.38 ||

രഘുപതിഃ പുരതഃ പവനാത്മജം
നിജപുരായ വിസൃജ്യ മൂനേഃ ക്വചിത് |
കപിബലൈസ്സഹ ഭോജനമദ്ഭൂതം
ദരതവൃത്തികമാദിരചീകരത് ||4.39 ||

പനസ ! രാക്ഷസസംഘവിസർജ്ജിതഃ
ത്വമസി തസ്യ വയം തവ ദക്ഷകാഃ |
ഇതി തദാ കപയഃ പനസസ്തൃശഃ
പ്രഹസനം വിദധൂർമുനിഭോജനേ ||4.40 ||

ദധിമുഖോ ന ദവാനിഹ കേവലം
വയമപീതി മുദാ കപയസ്തദാ |
ദധിമുഖാ മുനിപുംഗവഭോജനേ
ദധിമുഖം ജഹസൂർവിദുസന്നിധൗ ||4.41 ||

യദി രണാത് പുരതോ മുനിനാ കൃതം
തദിദമൂന്നതഭോജനമീദൃശം |

ന ഹി പലായനസംഗതിരേവ സാ
ദശമുഖാനുജഭൂതവിലോകനേ ||4.42 ||

ഇതി വദത് കപിബൃന്ദനേകയാ
പരമത്യപ്ലിയുതം മുനിഭോജനാത് |
ഉദപതദ് വിഭൂനാ സഹ പുഷ്കകേ
ഭരതദർശനലാലസമാനസം ||4.43 ||

ഹനുമതാ സഹിതോ ഭരതസ്തുഭാ
ശിരസി പാദുകയാ ച വിഭൂഷിതഃ |
അഥ നിജാഗ്രജവീക്ഷണകൗതുകീ
കപികുലൈർദദ്യശേ ധരണീതലേ ||4.44 ||

അഥ ഝടിത്യവധീര്യ രഘുത്തമഃ
ഭരതമാനതമഞ്ജലിശാലിനം |
നിഭൃതനന്ദമുബാഷ്ടമയാനനം
ഭുജയുഗേന ദ്യവ്യം പരിഷന്ധജേ ||4.45 ||

അഥ പരസ്തരകണ്ടകിതേന തൗ
ശുഭപുഷാ വപുഷാ കിമു കീലിതൗ |
അതിചിരം യദമു പരിരംഭണാത്
വിഘടനം ന മനാഗപി ലംഭിതൗ ||4.46 ||

സപദി മാത്യഗണൈസ്സഹ മന്ത്രിഭിഃ
പരിവൃതസ്തു ച പാദുകയാ ധൃതഃ |
രഥഗതോ രഘുവംശവിവർധനഃ
നിജപുരീമഗമനിവിലേഡിതഃ ||4.47 ||

പ്രയതവ്യഭാവസിഷ്ടനിവേശിതഃ
പ്രഗുണരത്നമനോഹരപീഠകേ |

പ്രവണയാ പ്രിയയാ സഹ സീതയാ
പ്രഥിതവിപ്രവരൈരഭിഷേചിതഃ || 4.48 ||

രഘുപതേരഭിഷേകമഹോത്സവേ
കൃചന സാ നിഹിതാ ഗൃഹകോടരേ |
ബഹിരുപൈതു ന ഹീത്യഭിരക്ഷിതാ
പുരജനൈരഖിലൈരപി മന്മരാ || 4.49 ||

ഇഹ ന തേ മനുജാ അമരാ ഹി തേ
മമ സുതസ്യ മുഖം ശുഭകുണ്ഡലം |
നയനയോർവിഷയം കലയന്തി യേ
ഇതി ഗിരം നൃപ്യതേർജനതാ ജഗൗ || 4.50 ||

നയനനന്ദമുവാരിനിവാരിതം
രഘുപതേർവദനാംബുജദർശനം |
തദപി ചക്ഷുഷി സർവജനേ സ്ഥിതം
സമഭവത് സുതരാമഭിഷേചിതം || 4.51 ||

അഗ്രേ പാദുകയാ ദയാഭൃധികയാ പാർശ്വേപി ഭൂമീഭൂവാ
വായോരാത്മഭൂവാ പദാംബുജയുഗീം സംഗൃഹ്ണതാ സാദരം |
ഛത്രം ചാമരയോയുഗം ച വഹതാ ഭ്രാത്യത്രയേണാവൃതം
സർവത്രാപി നരൈശ്ച വാനരഗണൈഃ രാമം ഭജേ ശ്യാമലം || 4.52 ||

ശ്രീമദ്വേങ്കടശേഷദേശികമണഃ
പാദാംബുപാനാഗത -
ബ്രാഹ്മീനർത്തനരംഗഭൂതരസനാ -
ജാഗ്രത്തുരംഗാനനഃ |
വിൽപൂർ ശ്രീനിധിരാഘവഃ കവിമണിഃ
കാവ്യാർഥവിത്സംമതഃ

സാകേതാധിപതേശ്ചരിത്രമുചിതൈ -
ർവൃത്തൈരിദം നിർമമേ || 4.53 ||

|| ഇതി ശ്രീമതി മണ്ണുരാമായണേ ശ്രീരാമപട്ടാഭിഷേഖോ നാമ ചതുർഥഃ സർഗഃ ||
|| ഇതി മണ്ണുരാമായണം സമാപ്തം ||